

HIRU EGIAK

(Elezaharretik)

J. EGIGURENTARRA

Inguruko herriak izuturik zituen Aizbeltz zeritzan lezako gertakari misteriotsuak. Zer zen Aizbeltzek zuena, bere inguruetan mendez-mende zahar eta gazte hain izuturik edukitzeko? Mamu izugarri bat bizi zela, aintzinatik ahoz-aho zabaldua zetorren eta inor ez zen ausartzen lezaren sarrerara hurbiltzen.

Aizbeltz, Otarre mendiaren mendebaldeko hegian, Kilimon deritzan errekaldeko sakonera begira, oihan ilun baten tokirik malkortsuenean kokatzen da. Aizbeltz izena, nonbait, bertako karrantza hegoalderago dagoen Aitzuri deritzanarekin bereiztearren deitzen zaio.

Bada Aizbeltzen haitzulo bat, zaharrak diotenez, aintzina jentilak bizi zirena. Baina, haitzulo hori baino gorago eta ifarralderago, Erentzatik ez hain urrun, arru baten erdialdera dago Aizbeltzeko leza. Lezaren ahoan bertan aginondoa dago, urrutitik ere garbi nabari dena. Hura da, hain zuzen, toki beldurgarria, inguruak izuturik dituena. Batzuen ustez, laminen gorde lekua da; baina bertatik hurbilen dauden baserri eta auzoetan, bai Lasur eta bai Mendaro partean, laminak baino zerbaiz izugarriagoa gordetzen zen uste osoa zuten.

Inoiz trabesak ere eginak omen dira, lezaren sarrerako aginaren hostoa ezetz ekarri. Baiezkoa ematera ausartu eta Aizbeltzera irten zirenetarik inor ez omen zen itzuli. Beraz, zer zen han gertatzen zena? Inguruko atso-agure zaharren oroitzapenez, hara

heldu denetarik ez da inor itzuli, han bizi den mamu izugarri batek irentsi dituelako.

Aizbeltz, benetan beltz. Toki misteriotsuagatik ba zen esaera bat ere: Nahi ez duenak bizi az etsi, hobe Aizbeltzeko lezara ez iritsi.

Hala ere, nonnahi eta noiznahi agertzen dira mutil ausartak, arrisguari aurpegia emateko prest. Eta, behin batean, Mendaroko Garagartzako ostatuan, Aizbeltzek zuen izugarritzako fama aipatzeaz, han zen mutil arrotz bat ausartu zen bera baietz heldu Aizbeltzeko lezara eta lekukotasunez baietz ekarri aginondoaren hostoa. Han zirenek, desafioaren hitza jaso zuten. Gizonek ordea, behin hitza emanezkerok, atzerarik egin gabe, hitzari oratzen dakite. Ostaturiko mahai inguruan hainbeste lagun adi zeudelarik, han ez zegoen arrio egiterik, eta trabesa lotu zen biharamunerako.

Hitza emana zen bezala, goizean goiz agertu zen mutil arrotz ausarta Aizbeltzeko leze ahora joateko prest.

Auzoan hainbeste aurpegi harriturik begirale zirela, arrotzak hartu zuen Kilimon errekan gorako bidea. Irabanetara arte ez zen inolazko eragozpenik. Handik gora, Eguzkitza barrenean hasita aurkitzen ziren toki latzak. Aizbeltzen mendebaldeko sako-netik, harizti batetik goruntza, basoa geroago ta ilunagoa, gorago ta zerratuagoa. Zenbat eta gorago eta hertsiaago ta zikinagoa; txara ta sasia besterik ez bai zen, inor ibiltzen ez zen goi parte haietan. Mutil arrotz harek, aurrerantzean, ahal bezala jarraitu behar izan zuen, txaramela sasitsuan goraka, oso nekez eta soinekoak urratuz, makila batekin ahal bezala bidea idekiz. Erentza azpikaldea hartu zuenean, une garbiago bat aurkitu zuen, Otarreko goihegalak gaindi, maldak zeharka hegoalderuntz joaz, Aizbeltzeko harpera hurbilduz eta bertara heldu baino lehen itzuli bat eginaz, zeharka ifarraldera, beti maldan gora terrenoa irabaziaz. Azkenik, arru batetik zuzenean goraka heldu zen leza ospetsuaren sarreraraino. Iristeaz bat, arnas estutik bere bularrak zer bait lasaitu baino lehen, bihotz taupadak ez zitzaizkion baretu, lezearen sarreran bertan ur-jauziaren antzerako furrustada hotsak barne aldetik sentitu zituenean. Barnetik goraka, geroago eta indartsuago zetorren hots hura. Bat-batean, animala izugarri bat agertu zitzaion lezaren barrutik bere aurrekaldera. Zakur handi itsusi bat zen. Baina, zer zen hura? Benetan zakurra ote? Sinestea ere! Zakur erraldoi haren aurrean zeharo kukildurik azaldu zen mutil ausarta. Prizti handi hark mutilari gorpuk

tzean sartuarazi zion zarrarak, belaunak dar-dar jarri zizkion eta bat-batean bere gorputza izerdiz blei-blei jarri zen. Hura zen Beldurra, hura. Zer egin? Aintzitziketari ematen bazion, bera baino bizkorragoa izango zela iduritzen zitzaion; eta, lasterka ez irabaztekotan, zer egin?

Noraezean zegoela, zakur handiak hitz egin zion, esanaz:

—Zerk ekarri hau hona?

Hori entzuteaz, mutila lehen baino izutuago jarri zen. Kostata atera zituen bere ahotik hitzak, animala izugarriari ihardetsiz:

— Aginaren hostoa hartzera etorria naiz.

Zakur handiak erantzunez:

— Honeraino etortzeko ausardia izan duenak, hainbeste beldur?

Isilalditxo bat ondorean. Biak elkarri begira, aurrez-aurre. Mutila, zurbil; zakur handia, serio, mutilari begiradarik kendu gabe.

Berriz ere, zakurrak hitz egin zion:

— Hemendik bizirik irtetzea nahi baldin baduk, oraintxe bertan hiru egi asmatu beharko dituk; bestela, irentsiko haut.

Mutilak eukan beldurra, ezer asmatzeko baino handiagoa zen. Hala ere, asmakizunari heldu zion, eta lehen ihardespenean bi egiak aski erraz lortu zituen; era hontara:

— Hilargia, argia da, baina eguzkia argiagoa. Sua, beroa da, baina eguzkia beroagoa.

Izuaren larritasunez ezer asmatzeko baino estuago aurkitzen zen mutila, eta ondoezen bat egin beharrean azaldu zen hirugarren egi asmatu ezinik. Ikaraz eta txorabioz bertan erortzeko zorian zegoela, hara zer bururatu zitzaion:

— Nik, zakur handiak, asko ikusi ditut, baina zu bezain handirik ez.

Hori entzuteaz, zakurrak, ahoz hartu zuen aginondoarean hosto zati bat eta mutilaren eskuetan ipiniaz, esan zion:

— To. Hiru egiak esan dituk eta har zak hosto hau. Libre uzten haut. Baina, arren, ez berriz hurbildu toki hauetara.

Mutila, hostoa hartzeaz, noraezean doanaren antzera abiatu zen leze ondotik itsumustuan, mendian behera, deabruak daroan arima balitz bezala. Basoko sasiarteetan urratuz beterik, gorputz, anka ta besoak soineko apurtuetatik odola dariola, gau ilunez heldu zen Garagartzako kalera, agoniako kanpai hotsa hasteaz batera. Arnas estuz eta beldurak eraginik sartu zen ostatuan. Han zain zeudenen iduriz, ez zirudien atzoko ber bera, begirada lauso aurpegi zurbil harek. Ostatukoek galdezka hurbildu zitzaizkion; baina bere erantzun soila, aginaren hostoa mahai gainean utzi, eta isil eta izu gelara igo zen eta oheratu. Handik ez omen zen berriro jaiki. Sukarrez, inguma irudiak bere inguruan somatzen zituela, amets zoroetan edo zoro ametsetan, ahorik ideki gabe, han bertan hil zen bizpahiru egunen buruan.

Geroan ere, Aizbeltzeko zakur handi itsusi edo mamu izugarriaren misterioak hor jarraitzen du, lezaren barru ilunaren errailetan gordeta. Aizbeltz, benetan beltz. Otarre mendiaren men-debaldeko oihan malkortsuan iraunen du misterioak mendez-mende estalirik.